

nisi instante periculo veluti obsidionis , aut si per loca non tuta clericus interficerit. Barbosa cum aliis num. 139. Bobad. ubi proximè.

38 Hinc oritur anceps controversia , an scilicet Clericus possit per laicos iustitiae ministros spoliari armis , cum quibus fuerit comprehensus ? Pro uraque sententia quamplurimos congesit Barbosa d. cap. 40. num. 140. & 141. tenens negativam , eti contrarium magis communem fateatur , quæ apud nos in praxi prævaluit , sicut ex pluribus tradidi d. cap. 20. numero 227. & num. 229. contra sententes recensui.

Ibi : *Et sanè de interdicto armorum usu.*

De quo actum per me d. lib. 2. variar. cap. 20. ex num. 223.

Ibi : *Lex autem Principis secularis.*

39 Quando & quomodo lex secularis Principis Ecclesiasticos liger , præmissum est supra , hoc lib. cap. 8. num. 25.

Ibi : *De eo tantum articulo controverti.*

Pœnam legibus stabilitam adversus portantes arma verita , per Judicem Ecclesiasticum , non per laicum à Clerico transgreitore extorquendam esse prædiximus ex multis d. cap. 20. num. 225. ubi hujus loci fit mentio.

Ver. *Utrumque tamen sit.*

Docet Præses noster , licere secularibus Magistratibus , ac ministris spoliare clericos armis , si ea deferant , quæ laicis prohibentur , propter quod nullam excommunicationis pœnam incurrent : & in Hispania usu receperunt agnoscimus , prout mox præmonimus numero 38. Imò secularis judec , eti per Ecclesiasticum requiratur , non tenebitur ablata arma restituere , ut cum pluribus tenet Bobad. Polit. lib. 2. cap. 18. num. 66. dixi d. cap. 20. numero 227. alios referens : nec illicitum erit laico judici Clericos sic arma deferentes capere , ut eos ad Ecclesiasticum remittat. Bobad. ubi proximè.

41 Similiter ubi Clericus venditioni , aut pīscationi lege regia , vel statuto interdicta operam dederit , poterunt secularis ministri ei retia , aves , & alia instrumenta auferre , ac sibi retinere. Bobad. num. 119. Cur. Philip. part. 3. §. 3. num. 11. & alii apud Barbosa de Jur. Ecclesiast. lib. 1. cap. 40. num. 141. ad fin. Azeved. in l. 1. num. 3. tit. 8. lib. 7. Recop.

S U M M A R I U M.

1 Clerico , ac laico simul delinquentibus , an Judge Ecclesiasticus in utrumque procedere valeat ? & num. 2. 8. & seqq.

3 Laicus in casu spirituali utrum arbitrator , aut arbitrator possit eligi.

4 Non est capax jurisdictionis spiritualis , nisi ex Pontificis delegatione.

Laico & Clerico Episcopus causam spiritualalem nequit committere ; ibid.

5 Axioma , Magis dignum , &c. quomodo intellegi , ac refringi debeat.

11 Si Judge Ecclesiasticus procedens in laicum , qui cum clericu deliquerit , ob cause individualiter illum absolverit , aut non dignè punierit , laicus judge in ipsum animadvertere poterit iterum ex novo judicio.

12 Publicam , aut solennem penitentiam agentes nunquid gaudent fori privilegio ? n. 13.

14 De forma , de effectibus penitentia publica , ac solennis , & de differentiis inter utramque remissione

15 De interpretatione capituli. Aliud II. q. 1. n. 18. & 19.

16 Penitentes dannati per Sanctæ Inquisitionis Tribunal foris seculari subjiciuntur , si postea crimen aliquod perpetuerint ad jurisdictionem Magistratum spectans.

17 An judge valeat pœnas legis temperare , aut quas sententia semel impofuit , moderari ? Et quid de Inquisitoribus in causis hereticis.

C A P U T XXXIV.

Ad Num. 3.

Si Clericus , vel alius qui fori privilegio gaudet , una cum laico delictum perpetret , quisque à suo judge debet puniri , nec Ecclesiasticus ratione societatis , & connexionis in laicum procedere permittitur. Tusch. lit. C. conclus. 385. num. 17. Jul. Clar. lib. 5. Sententia. §. fin. q. 36. num. 46. Anton. Gom. variar. lib. 3. cap. 10. numero 6. Fachin. controver. lib. 9. cap. 31. Cancer. variar. part. 2. cap. 2. à numero 144. Farinac. in praxi. q. 8. num. 151. Guttier. lat. Practic. lib. 1. q. 6. numero 7. & per totum Castill. controv. lib. 6. cap. 165. Salgad. de reten. Bullar. part. 2. cap. 14. num. 28. Bobad. Polit. lib. 2. cap. 17. num. 91. Azeved. in l. 10. num. 24. tit. 1. lib. 5. Recop. Barbosa de Jur. Ecclesiast. lib. 1. cap. 39. §. 2. num. 94. Cur. Philip. part. 3. §. 1. numero 11. in fin. Guaz. de defens. reor. def. 1. cap. 11. numero 17. Parlador. differ. 9. §. 1. numero 39. licet alii non pauci contraria tenerint , quos laudati recensent , ac Menoch. d. arbitr. casu 371. num. 13. assertens hanc magis communem , sed vix in praxi observari.

Sed priorem sententiam intelligi oportet de crimine merè seculari ; nam si foret mixti fori , Ecclesiasticus etiam laicum valebit coercere , ut animadverterit Barbosa . ubi proximè , & procul dubio verum est , nisi laicus judge per capturam subdit delinquentis prævenire. Et quanquam Ecclesiasticus per præventionem etiam adversus laicum cognoscens , ipsum absolvat , aut non pœna condigna afficiat , licebit tamen seculari Magistratu iterum judicio novo instituto , pœnam legitimam , ac facinori respondentem irrogare , prout regulariter in causis mixti fori observari prænotavimus variar. lib. 2. cap. 10. num. 37.

Ibi :

Enucleatus , & auctus.

Ibi : *Laicus potest arbiter esse.*

Cap. XXXIII. 101

huic tanquam principali. Petr. Barbosa in l. Cum Praetor . §. fin. num. 112. de judic. Tusch. lit. A. conclus. 76. num. 26. Castill. controv. lib. 5. cap. 169. num. 21. August. Barbosa axiom. 76. num. 2.

Ad Num. 2.

Sententiam suam , de qua supra , num. 1. 9. D. Covarru. declarat , ut non procedat in causis individuis , quæ separationem nequeant recipere ; tunc siquidem Clerico , & laico simul delinquentibus , Judge Ecclesiasticus in utrumque , causâ cogniti , animadvertere poterit propter jurisdictionis præminentiam. Ant. Gom. variar. lib. 3. cap. 10. numero 6. in fin. Tusch. lit. C. concl. 395. num. 8. Guttier. Practic. lib. 1. quæst. 6. numero 9. Barbosa de Jur. Ecclesiast. lib. 1. cap. 39. §. 1. num. 95. ubi exemplum afferit de mandante , & mandatario Salgad. de reten. Bullar. part. 2. cap. 14. num. 28. Bobad. lib. 2. cap. 17. num. 91. Azeved. in l. 10. numero 25. tit. 1. lib. 4. Recop.

Sunt qui existimant , quod cum Ecclesiasticus , & secularis cooperantur ad facinus ; causa si mixta fori quoad laicum , ita ut præventioni locus sit. Guaz. de defens. reor. def. 1. cap. 11. num. 17. Parlador. differ. 9. §. 2. num. 36. & sanè quilibet judge probabili , ac communis opinione nixus recte procedet in laicum , qui cum Clerico deliquerit , in suo foro , si illum apprehenderit , præventa jurisdictione.

Quoad civiles causas eadem est recepta distinctione , ut Clericus , ac laicus ex eadem obligatione convenienterunt , si causa separationem admittat , quisque in suo foro respondere tenetur ; aliqui coram Ecclesiastico uterque litigabit. Quod ita verum est , licet plures laici cum uno clericu concurrant , de quo Salgad. num. 26. Barbosa d. numero 94. vers. Verum contrarium. Bobad. cum pluribus num. 92. Azeved. num. 23. & 24. Gratian. disceptat. cap. 541. à numero 16. Cancer. variar. part. 2. num. 147. Guttier. sup. q. 43. Sed in praxi adhuc in causis individuis , & communibus Clerico , & laico , hic coram Ecclesiastico judge conveniri non permititur , tefte Bobadilla ; imò secularis , qui ipsum in jus vocaverit , in foro Ecclesiastico subjicietur pœnæ legis 10. tit. 1. lib. 4. Recop. ut probat Azeved. ibi , quamvis eam temperari posse ob communem contrariam opinionem , existimet Guttier. d. q. 43. in fin.

At in criminalibus , si Judicem Ecclesiasticum ob cause individualiter laicum , qui cum Clerico deliquerit , procedere contigerit , eumque absolverit , aut mitiis punierit quam crimen metetur , poterit laicus denud de illo cognoscere condignam pœnam infligere reo sibi subiecto , sicut in causis mixti fori observari præmissum supra , numero 2. & in specie tenet Guaz. de defens. reor. def. 1. cap. 11. num. 18. Nam judge laicus non omnino excluditur propter incompetentiam , sed digniori cedit , ne reta judicij expeditio , continentia cause divisâ impediatur , quemadmodum per præventionem in mixti fori delictis inhibetur. Sic nec regia jurisdictione illudetur , nec crimina manebunt impunita.

Cc

Ad

Ad Num. 3.

12 Qui solennem aut publicam pœnitentiam agunt propter delictum ex judicis Ecclesiastici sententia, nec in civilibus, nec in criminalibus fori privilegio juvantur. Clar. §. fin. q. 35. num. 20. Decian. tract. crimin. lib. 5. cap. 25. num. 9. Morla Empor. Jur. part. 1. tit. 2. in princ. num. 143. Bobad. d. cap. 17. numero 148. Clar. d. quæst. 35. num. 20. Barbosa addit. ad collect. cap. Aliud, 11. q. 1. Cur. Philip. part. 3. §. 1. num. 14. Simanc. de Catholic. Institut. quæst. 47. de penit. & convers. num. 19. Aliquando hi pœnitentes per Ecclesiasticum coërceri possunt ob excessus, quos refert Bobadillo.

Ad Num. 4.

13 Contrarium placuit non paucis, ut refert Simanc. nism. 18. qui oppinnant ejusmodi pœnitentes fori privilegio gaudere in civilibus, ac criminalibus, ex Leonis Magni Pontificis decreto, in cap. Aliud, 11. q. 1. quod diversimode interpretantur pronuper laudati, & alii quos adducit Barbosa in collectan. ibi, quorum intellectus fusè D. Covarru. refert, ac refellit.

Vers. Sunt tamen.

14 De pœnitentiæ solennis, & publicæ forma, atque effectibus agitur in cap. In capite 64. dist. 50. l. 18. 19. & 20. tit. 4. part. 1. ubi Barbosa in collect. plures laudavit Trident. sess. 24. cap. 8. de reform. ubi publicæ pœnitentiæ fit mentio, quamquam illam exolevisse scripsit Alciat. lib. 9. parerg. cap. 22. Sed inter publicam, & solennem pœnitentiam multum interest, maximè quia post hanc pœnitentia ab Ecclesiasticis Ordinibus remotus habebatur, d. l. 19. Partit. Barbosa collect. cap. 1. numero 3. de bigam. de ordin. non sic per illam Barbosa in remiss. ad Concil. d. cap. 8. numero 2. & de potest. Episcop. part. 2. allegat. 43. numero 7. Utrum qui pœnitentiam solennem, aut publicam egit, pro eodem crimen posse per laicum judicem puniri, dixi Variar. lib. 2. cap. 10. num. 21.

Vers. Ipse verò minimè.

15 Hic tamen D. Covarru. novum addit intellectum ad cap. Aliud, ut scilicet ibi consulat Pontifex, quod pœnitentes non deserant salutaris pœnitentiæ progressum ad prosequendum in forensi judicio quod sibi debetur; quid enim prodest homini universum mundum luctati si animæ suæ detrimentum patiatur. Ideo magis expedit pro peccatis satisfacere, quam bona temporalia litigando tueri; nam si pœnitentes incumbererit litibus, à salutifero statu distraheretur: & quamquam id fieri posse sine culpæ reatu, titius erit, obsequi pœnitentiali Ecclesiæ judicio, quam forum pro bonis acquirendis, vel conservandis adire fœcularem. Quam interpretationem amplectitur Morl. ubi sup. numero 143. vers. Sed mea sententia, Barbosa in addit. collect. d. cap. Aliud. Vide infra numero 18.

Ad Num. 5.

Illi quibus per sanctam Inquisitionem Tribunal publica injungitur pœnitentia, si crimen postea admiserint quod ad forum spectet fœcularem, per Magistratum ordinarium Judicem coërceri debent. Bobad. d. cap. 17. numero 148. Clar. d. quæst. 35. num. 20.

Ibi: Nam licet alioqui.

Judici ex causa sententiæ permittitur legales pœnas mitigare; sed postquam eam tulit, moderari pœnam, quam imposuit, prohibetur nisi in continenti Tusch. lit. P. concl. 253. num. 7. Clar. sup. quæst. 85. num. 10. & alii plures apud me Variar. libro 2. cap. 9. ex num. 101. Sed hoc speciali jure Inquisitoribus licet. Clar. lib. 3. Sentent. §. Heret. num. 8. Penna in Director. Inquisit. part. 2. quæst. 47. schol. 72. Menchac. illustr. cap. 31. num. 3. Barbosa collect. cap. Ut commissi, num. de heretic. in 6. prænotavi & ego d. cap. 9. num. 105.

Libet hic adjicare, quod inter plures interpretationes, quas D. Covarru. suprà recentet, illa communis videtur verissima, quam tradidit num. 4. vers. Quarò frequenter, nempe quod in d. cap. Aliud, 11. quæst. 1. consilium tribuit pœnitentibus litigaturis, ut potius in foro Ecclesiastico, quam in fœculari suas deducant actiones, ubi causa sine tanta distractio- ne, & strepitu peragi possunt; sed hoc reo consentiente, si laicus sit; in quo nullum pœnitentium privilegium reperitur; nam iure communi cunctis laicis licet Ecclesiastica jurisdictionis prorogatio, l. Episcopale 9. C. de Episc. audiens. Barbosa cum aliis collect. cap. Significati, num. 3. de for. compet. Carleval. de judic. lib. 1. diff. 2. numero 1120. tamet iure nostro regio prohibetur, l. 10. titul. 1. lib. 4. Recipil. ubi Azeved. quem intellectum, quamquam alium expendat, D. Covar. non impugnat.

Alius etiam intellectus accommodari poterit dicto capiti Aliud, si perpendamus pœnitentes miseratione dignos, & sub speciali Ecclesiæ protectione constitutos, idcirco possunt inter miserabiles personas reputari, quæ agentes, praesertim oppresſæ, etiam laicos apud Tribunal Ecclesiasticum jure convenienti, ut ex aliis præmisimus suprà cap. 6. num. 8. quam opinionem communem testatur Barbosa collect. cap. Causam qua 7. num. 4. qui fil. sint legit. Monerigitur Magnus Leo hujusmodi homines, ut omisso rei legitimo foro fœculari, ad Ecclesiasticum confugiant, cum litigare opus sit.

SUMMARIUM.

1. *Judex laicus an possit cognoscere de possessione rei spiritualis, qui disputent. Resolvitur ex numero 6.*
2. *Quoties possessoriū judicium habet annexam, causam proprietatis de spirituali, aut annexa, judex laicus competens non habetur.*
3. *Nequit habere cognitionem de Beneficii Ecclesiastici possessione; quod limitatur num. 17. 4. Po-*

Enucleatus, & auctus. Cap. XXXV.

203

4. *Potest summariam habere cognitionem de proprietate, & titulo beneficii, ut se instruat ad judicandum de possessione, si hoc illi licet, ut volunt plures.*

5. *Si controvertatur contra Clericum de possessione rei spiritualis, judex laicus causam decidere prohibetur.*

6. *Utrum judex laicus valeat cognoscere de possessione rei spirituali, absque ulla proprietatis connexione? & s. & 8.*

9. *Causam decimarum in questione facti judex laicus definire valeat in sibi subditum.*

10. *Idem & Ecclesiastico Judici licer.*

11. *Quoties jux principiandi decimas ad laicos est translatum ex concessione Pontificia, Magistratus fœculares de illis cognoscunt, sive juris, sive quæstio vertatur; quod ampliatur numero 12.*

13. *Novarum decimarum exactio causa ad superum Castelle Consilium in Hispania deferruntur, & in Indiis ad Regia Prætoria.*

14. *Num laici decimarum conductores possint in foro Ecclesiastico conveniri? & numero 15. & 16.*

17. *Quomodo cognoscatur in Regia Prætoria de possessione beneficii Ecclesiastici, ne vñ inferratur possessor.*

18. *Qui aliter sentiant.*

19. *Ex quibus causis Judices Regiæ Prætoriæ habeant extrajudicalem per Judicis Ecclesiasticos illatas, & num. 20.*

21. *De forma procedendi in ejusmodi causis, & quam cognitionem supremi Judices habeant.*

22. *De justificatione regie protectionis, remissione.*

23. *Quomodo compellantur Judices Ecclesiastici ad observanda decreta Regia Cancellerie, ubi de vi auferenda deciditur, & num. 24.*

25. *In quibus causis locus non est protectioni adversus Judices Ecclesiasticos, fœculares, vel regulares.*

26. *Nuntii Sedis Apostolicae, qui in Curia nostri Regis adficiunt, tenentur rescripta sua delegationis, & facultatem in regio exhibere Consilio.*

27. *De retentione Bullarum, que apud nos est permissa, & qualiter procedatur.*

28. *Causa retentionis legitima est, si extero beneficium Ecclesiasticum conferatur.*

29. *In Beneficiorum provisione regnica alienigenis proponendi.*

30. *In Beneficii impetracione precator exprimere debet patram suam, & diæcesim.*

31. *De Beneficiis patrimonialibus, que in Hispania necessario conferuntur Clericis ortis ubi Beneficium vacans existit.*

32. *Per Bullarum retentionem Sedis Apostolicae autoritati nullum infert prejudicium, nec irreverentie vestigium excitat potest, & numero 33.*

CAPUT XXXV.

Ad Num. I.

1. *Accepit quæstio decidenda proponitur, teste Parlador. different. 9. §. 1. numero 34. utrum scilicet laicus possit cognoscere de causa possessionis rei spiritualis, aut spirituali annexa: de qua Guttier. Canonic. lib. 1. cap. 34. D. de Faria Covar. Enucleatus.*

2. *à num. 16. Menoch. de recip. remed. 15. num. 210. cum seqq. Joan. Garc. de Nobil. gloss. 9. num. 46. Cened. Canonic. lib. 1. q. 45. num. 415. & ad Decret. cap. 4. à princ. Cevall. tract. de cognit. per viam violent. part. 1. q. 65. Paz de tenor. cap. 12. numero 78. Bobad. Polit. lib 2. cap. 18. numero 141. Mier. de major. part. 3. q. 11. num. 26. omnium novissime, ac latissime Barbosa de Jur. Eccles. lib. 1. cap. 39. §. 2. num. 160. ad 179. ubi plures utraque sententia cumulavit.*

Vers. Prima conclusio.

Quoties judicium possessorum annexam habet causam proprietatis super re spirituali, vel annexa, judex laicus nullam potest habere cognitionem. Menoch. de retinend. remed. 3. num. 328. Guttier. num. 44. Joan. Garc. num. 47. Cevall. num. 10. Bobad. ubi proxime, & alii communiter. Unde infertur, quod si agatur interdicto adipiscenda, laicus judex idoneus non est, quia admixtum habet causam proprietatis. Guttier. num. 41. Menoch. de recip. remed. 15. num. 235. eti alii dissentiant.

Vers. Ex quo patet.

Sæcularis Judex incapax censetur, si de Beneficii Ecclesiastici disceptetur possessione, absque connexione juris proprietatis, ce quo consil. Barbos. sup. num. 175. Guttier. num. 26. & alios qui ab his pro hac sententia D. Covar. laudantur.

Ibi: Cum ad justificandam possessionem.

Licet ad obtainendum in possessorio Beneficii probatio tituli saltē colorati desideretur, de illo tamen summarie, & incidenter cognoscitur, quod judici laico non est vetitum ad se instruendum, ut super possessione pronunciet. num. 45. Joan. Garc. sup. num. 47.

Ibi: Maximè quia in hac specie.

Si clericus conveniatur super possessione Beneficii, vel cuiusque rei spiritualis, judex laicus de jure competens nequit esse; nam eti possessorum deducereur contra Ecclesiasticum de re omni profana, veluti prædio, aut domo, in suo foro deberet conveniri: quo arguento utitur Barbosa d. §. 2. num. 157. cui assentuntur Guttier. num. 23. Menoch. de remed. 3. num. 349. Vide inferius num. 7.

Vers. Secunda conclusio.

In possessorio rei spiritualis non habente causam proprietatis annexam laicus judex idoneus habetur. Pro qua resolutione (eti D. Covar. displiceat,) plurimos referunt Barbosa, Bobad. Cevall. Guttier. & Menoch. & ego recensui nonnullos variar. lib. 1. cap. 17. num. 194. & est usi recepta, quam ex nostris tenent Salgad. de Reg. protet. part. 1. cap. 1. prælud. 3. num. 217. Bobad. d. cap. 18. numero 141. Cevall. & Joan. Garc. ubi suprà: eadem amplexuntur, quando reus est laicus, Guttier. Menoch. & Barbosa laudati num. 5.

C. 2 Ver.